

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

14. De locorum delectu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

eretur, ac reficeret, spectaculo quidem ornatissimo, & instructissimo, quod etiam, vel maxime iuallidos, rusticos, & incultos homines alliciat, & deleat. Quando vero Salomon in hac regie fortunæ opulentia, & omnium deliciarum mollitie, tot exquisitis vestium coloribus radians, ad vnius lilij dignitatem aduertit?

DIFFERENTIA.

Habent quidem manufacta, plerunque egregiam venustatem. Sed tantum à naturali pulchritudine differunt, quantum natura Dei illius præpotentis administra, mortalium manus, vim industriamque superat. (Et hic excurrere laus potest in differentia naturalis pulchritudinis, & manufactæ.)

CONTRARIA.

Si igitur natura ita infligante flores nigros, infatuos, male olentes detestantur: qua amoris benevolentia lilium amplectemur? quo nihil ad candorem amœnius, nihil ad prosperitatis significationem candidius, ad odorem etiam, quem suavissimum spirat, dulcius quicquam esse potest?

ADIVNCTA.

Accedit ad cæteras lilij virtutes, quod in Francorum sit insignibus: Idque non humano consilio, sed Angeli cælitus deferentis beneficio, quo nihil ad lilij laudem dici potest illustrius. Francia illa, cæterarum gentium Regina, quam HONORIVS tertius, Pontifex, Christi pharetram leætissimis sagittis abundantem appellat, quam Gregorius Magnus tantum cæteris nationibus præstare cenet, quantum Regie dignitatis apex omnibus honoribus antecellit: Francia, inquam, illa lilia ab ipsis penè mundi cunabulis in Moyse candelabro, & Salomonis templo sanctissimis religionibus consecrata, per vniuersum terrarum orbem suavissimi odoris halitu diffudit.

ANTECEDENTIA,

Consequentia.

Ita autem amplexa est, vt Regem Francorum in illa maiestatis sede, & lustris puluinarum (quod vocant) sedentem, sine liliorum insignibus, non magis intueri liceat, quam solè sine luce. Vbiunque Regia Maiestas ius dictura sedet, ibi lilia: vbiunque lilia fulserint, hic Regie maiestatis quosdam radios præsentere dicas.

REPUGNANTIA.

Nec minus repugnat Regem veterari, & calcare lilia, quam Calais adorare, eorumque statuas frangere, detestare laureas, honoris insignia resellere.

CAPITULUM SÆ.

Sive igitur cum esset paruis, & lacteus Hercules Nouerica Iunonis vberibus suppositus, argenteus mammarum humor cælestibus stilliculis depluens, tantum florem produxit, siue natura plenius lux munificentia velificata ediderit, nihil plantis inuenio diuinus.

EFFECTA.

Neque tantum ob speciosam illam maiestatem dico, qua præditum est, sed propter magnas, & vobres, quas in hominum commoditatem deriuat utilitates. Quis enim nescit, quod habet Palladiaz de re rustica? oleum limaum ad morborum remedia, per quam salutare semper extitisse, & cæ.

COMPARATIO MINORVM,

Comparium.

Quid igitur si calthis, ac violis, & huiusmodi floribus tantum tribuimus, quid lilio deberi existimatis? quod ipsum constat longè omnium esse præstantissimum. Nisi quis forte rosam Sapphonis, & Anacreontis veribus decantatam illi parem esse contendat; Huic non multum aduersabor, modò lilium inter flores Regis partes obtinere fateatur, rosam huic veluti Reginam comitem adiungat.

De Locorum delectu.

CAPITULUM XIV.

Placuit hoc specimen subijcere, vt ostenderem, quanta est in locis ad quamlibet questionem tractandam læcunditas, non quod velim, omnes, & isto ordine intrudi. Rectè M. Tullius. Orator locos percurrat omnes, vtetur aptis, non imprudenter ista copia, sed omnia expendat, & seliget. Non enim semper, nec in omnibus causis, ex ijs eadem argumentorum momenta sunt. Iudicium igitur adhibebit, nec inueniet tolum, quod dicat, sed etiam expendat. Nihil enim teracius ingenis, ijs præsertim, quæ disciplinis

Cicero in
Oratore.

V a exculta

Gregor.
in epistol. ad
Child. Regē.

exculta sunt. Sed ut segetes fecunda, & vberes, non solum fruges, verum herbas etiam effundunt inimicissimas frugibus, sic interdum ex illis locis, aut leuia quaedam, aut a causis aliena, aut non vtilia gignantur, quorum ab oratoris iudicio delectus magnus adhibebitur; Quoniam modo ille in bonis habebit, & habitabit suis. Nunc de singulis in specie dicendum est.

Definitionis dignitas & varia appellationes.

CAPVT XV.

Operis vmbra, orationem dixisse fertur Democritus, quod delineatio quaedam rerum fiat beneficio verborum. Est id quidem in ceteris, sed maxime in definitione conspiciendum, quae non modò vmbra est, sed viua rei, quae describit, imago, atque ideo χαρακτερισμὸς à veteribus nominata est. Fuit certe illud Paulinae pictoris, & Glycerae coronariae iucundissimum certamen, cum haec innumeros flores summa varietate distinctos proponeret: Ille verò eorundem formas, & colores exprimere, ac diuersos veluti luxuriantis naturae ludae artis beneficio consequi niteretur. Sed nec minor definitionis splendor, aut dignitas, quae res tot, & tantas, quas huius caeli ambitu, diuina mens complexa est, paucissimis quibusdam verbis depingere, atque illustrare conatur. Ex quo si tanta statuarum artis magnitudo, quae (vt ait Cassiodorus) primum à Thufcis profecta mentibus, & inuentis, ita creuit apud posteros, vt parem populum Romae daret, quem ipsa rerum parens natura procrearat.

Definitio imago & characterisimus appellatur.

Nō minima laus profectò definitionis quae hanc rerum vniuersitatem, tot accuratis descriptionibus, quasi statuis, & imaginibus amplexa est. Haec de prima definitionis appellatione.

Eadem terminos.

Secundò à Graecis dicitur ὄρος, quasi terminus, aut lapis terminalis, ex quo definitio quoque à Latinis nuncupata est. Magnum profectò nomen, & definitionis dignitatem satis indicat. Sacros enim fuisse apud veteres lapides terminales scimus, non alia de causa, quàm quod agrum ab agro discriminantes, contentionum omnium materiam succiderent, ex quo occipit Ouidius in Terminum,

Tu populos, vrbesque, & regna ingenia sinis, Omnia erit sine te litigiosus ager.

Sed quod magis mireris, ita religiosi fuere Terminorum lapides, vt si quando quis in religio nita Arabia lapidibus proiectis stratus ager inueniretur, ominusus idem, & cultura inhabilis iudicaretur, ne forte lapis aliquis vnus ex terminalibus violaretur ab inscijs. Quamobrem plerique inuidia moti eiusmodi lapides in agris vicinorum proiebant, quò illis postea extr. criminibus cum graui detrimento cessaret ager.

Hoc crimen ομοκτισμὸν nominabant, vt ex Vlpiano liquet. Sunt quaedam, inquit, quae mote prouinciarum, coercionem solent admittere, vt puta in prouincia Arabia ομοκτισμὸν crimen appellant: Cuius rei admissum tale est: Plerique inimicorum solent praedium inimici ομοκτίζειν, id est, lapides ponere, in iudicio futuros, quod si quis eum agrum coluisset, malo letho periturus esset in insidijs eorum, qui scopulos posuissent. Quae res tantum timorem habet, vt ne agrum accedere audeat, crudelitatem timens eorum, qui scopelismum fecerunt. Haec rem Praesides exequi solent grauius, vsque ad penam capitis, quia & ipsa res mortem comminatur.

Haec terminorum Religio. Quanta igitur Definitionis dignitas, quae ὄρος, Terminus, nominatur, & longè aliter, quàm de pacti agrorum limites, res totius vniuersi distinguit, omnemque tollit permissionem. Anastasius Synaita in ἐπιτομῇ cap. 1. definitiones ὄρους appellari censet, quasi ὄρασις ἢ ὄρθαλμὸς παραμάτων ὑπαρχοντες, quod sint rerum visum & oculi.

Tertiò à Platone in Theaeteto cum Sole Definitio comparatur, quod non secus, ac clarissimum solis compendiosus humanae imbecillitatis tenebras discutiat, & magnum ad capessendas disciplinas conferat adiumentum.

De Definitione simplici, & Logica.

CAPVT XVI.

Et si definitionibus Logicis parcius vtuntur Oratores, qui non sicco illo, sed fuso quodam, & ad ipsi dicendi genere delectantur.